

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Vtrum idem actus internus possit esse simul bonus, & malus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

do executio pendet ab vna voluntate, median-
tibus duabus intentionibus, altera bonâ, altera
prauâ: vt si des eleemofynam ob duos fines in
solidum, vt ob laudem humanam, & ob satisfac-
tionem peccatorum: hoc enim fieri posse patet
ex dictis suprâ, qu. 12. art. 3.

Idem actus
exterior
pendens à
duabus vo-
luntati-
bus, potest
simul esse
bonus &
malus.

Respondeo & Dico Primò; In priore casu
idem actus exterior simul est bonus & malus, me-
ritorium vitæ æternæ, & mortis æternæ.

Probatur, Quia illa largitio, vt est actus Do-
mini, est meritoria; proficitur enim ex bona
intentione; neque Dominus ei aliquid apponit,
quod meritum impediât. Vt verò est actio famu-
li, est demeritoria; facit enim illam morti-
ferâ intentione, vt suppono.

Respondent quidam; illam actionem non esse
moralem respectu Domini, sed solum respectu
famuli; proinde Dominum non mereri per illam,
sed solum per imperium quo iubet illam fieri,
quia non est in potestate Domini nisi remotè.

Sed contrâ, Is qui mandat; propriè est causa
moralis effectus secuti; vnde in vtroque foro in-
currit penas iuris, non fecit, ac si per se fecisset.
Nec refert; quod effectus non sit immediatè in
eius potestate: quia dum quis occidit sagittâ, ef-
fectus non est immediatè in sagittarij potestate;
tamen occisio illa propriè est opus eius, ac pecca-
tum. Pari modo dum quis per famulum agit,
imperio enim suo ei veluti impetum quemdam
ad opus imprimit, ex quo moraliter sequitur ope-
ratio; sicut sagittarius imprimit sagittæ impetum,
ex quo sequitur motus & percussio.

Dices, Contraria non possunt esse in eodem;
atqui bonum & malum sunt contraria.

Respondeo, Non posse esse in eodem respectu
eiusdem, sed benè respectu diuersorum; sicut si-
mile, dissimile; æquale, inæquale: bonum enim
& malum dicunt relationem sicut simile & dissi-
mile; quod enim vni bonum, est alteri malum.
Adde, bonitatem & malitiam non esse in actu
exteriore intrinsecè vel immediatè, sed solum per
denominationem extrinsecam, à diuersis actibus
interioribus.

31
Idem actus
exterior
pendens ab
vna vo-
luntate
mediante
duplici in-
tentione,
vna bona
altera ma-
la, est ab-
solutè
malus.

Dico Secundò, In altero casu probabilius vi-
detur, idem opus externum non esse simul bo-
num & malum, sed absolutè malum.

Probatur, Quia vt actus dicatur bonus, nihil
debet habere mali respectu subiecti cui bonus
dicitur: Bonum enim est ex integra causa. Atqui
talis actus exterior habet aliquid mali, scilicet
quòd procedat ex intentione vanæ gloriæ in eâ-
dem voluntate: ergo non est bonus.

Dices, Ille actus procedit etiam ex bona in-
tentione.

Respondeo, Hinc tantùm sequi esse bonum
secundùm quid, seu vt præcisè ab illa intentione
pendet; non autem esse bonum absolutè. Et ratio
est, quia bona intentio interior, non potest
opus externum facere simpliciter bonum respectu
operantis, si ipse operans vel per negligenti-
am, vel per prauam aliam intentionem illam
contaminet: Nam hoc ipso veluti maculam con-
trahit, quæ impedit ne bona intentio ipsum ab-
solutè bonum & pulchrum reddat. Secus res ha-
bet, quando opus à diuersis voluntatibus pro-
cedit; tunc enim is qui facit opus bona intencio-
ne, non apponit ei labem per malam intencio-
nem, vt i supponimus.

Hinc sequitur, idem opus externum non esse
simul meritorium & demeritorium; quia etsi in bona
intentione sit meritum, hoc tamen non potest
operi externo communicari, eò quòd per infe-
ctionem quam trahit à mala intentione, reddat-
ur incapax.

32

Dixi, esse probabilius, quia contrarium etiam est
probabile, vt docet Almainus tract. 1. Moral.
cap. 12. Adam in fine 2. Sent. dub. vlt. Medina
hoc loco; & alij quidam. Ratio est; quia opus
externum procedens ex duabus intentionibus,
etsi physice sit vnum; tamen moraliter est du-
plex; vtpote duplici intentione informatum;
& ita mirum videri non debet, si simul sit bo-
num & malum; inmeritorium & demeritorium;
presertim cum hæc solum per denominationem
extrinsecam ei conueniant.

Contrariè
tamen est
probabile.

Dices: ergo idem in eodem opere poterit si-
mul mereri vitam æternam, & damnationem.

Respondeo Negando consequentiam. Repu-
gnat enim vt hæc simul fiant, non solum eodem
actu, sed etiam diuersis; quia repugnat vt idem
subiectum operans sit dignum vitæ æternæ, &
morte æternæ. At non repugnat vt idem operans
dignus sit vitæ æternæ, & pœnâ temporali; vt sit
in statu gratiæ, & peccati venialis. Nihil ergo
incommodi, si concedamus hominem eodem
opere externo propter diuersas intentiones me-
reri simul vitam æternam, & peccare venialiter:
Hoc enim meritum immediatè conuenit inten-
tionibus; mediatè verò & extrinseca denomi-
natione operibus externis.

Probabile
est, idem
opus ex-
ternum, vt
actu, sed etiam diuersis;
quia repugnat vt idem
subiectum operans sit
dignum vitæ æternæ, &
morte æternæ.

subest di-
uersis in-
tentioni-
bus, esse si-
mul bonū,
& malum
veniale.

Dico Tertio, Idem opus externum potest suc-
cessiuè esse bonum, & malum; meritorium vitæ
æternæ, & mortis æternæ. Est communis senten-
tia Doctorum.

33
Idem actus
externus
potest suc-
cessiuè esse
bonus &
malus.

Probatur Primò, Quia quæuis externa ope-
ratio successiua, potest inchoari bona intentione,
& sic erit meritoria; & paulò post continuari
mala intentione; & tunc incipit esse demeritoria:
erit tamen vna & eadem actio continua, quam-
uis secundùm aliam partem futura sit bona, se-
cundùm aliam, mala.

Secundò, Idem probatur de actione indiu-
sibili, quæ non habet partem post partem; quia
fieri potest vt eadem consideratio intellectus,
imaginationis, oculorum, primò fiat bona in-
tentione; deinde mala intentione continuetur,
nulla facta mutatione in ipsa consideratione: Vt
si cogites de materia turpi, initio quidem animo
iuuandi proximi, postea animo te oblectandi.

D V B I V M. I I.

Utrum idem actus internus possit esse simul bo-
nus & malus?

Quidam Parisienses affirmant teste Almai-
no, tract. 1. c. 12. Et probant Primò, Ex
voluntate mentiendi obstetricum ad saluandos
infantes Hebræorum. Exodi 1. Secundò, Quia
potest aliquid eligi ob duos fines, alterum bonum,
alterum prauum: atqui talis electio simul est
bona & mala. Tertio, Quia potest quis velle
temperatè comedere eo tempore, quo est contra
votum: atqui hæc voluntas videtur bona, quia
tendit in bonum temperantiæ; & praua, quia est
contra votum.

34
Quidam
Parisienses
affirmant.

Respondeo,

Negatur.

Respondeo, fieri nullo modo posse ut idem numero actus interior voluntatis simul sit bonus & malus, meritorius & demeritorius. Est communis sententia Doctorum, & probat Gregorius in 2. d. 28. & Almainus supra.

Probatur Primò, Quia actus interior non dicitur bonus vel malus denominatione extrinseca ab alio actu, sicut exterior; sed per se & immediate: atqui fieri nequit, ut per se sit conformis rectæ rationi, & simul eidem repugnet: ergo, &c.

Secundò, Ut actus interior secundum se sit bonus, oportet ut nihil habeat mali: implicat ergo ut secundum se sit bonus & malus.

*35
Responso
ad argu-
menta.*

Ad primam rationem. In obstetricibus illis erat duplex voluntas, scilicet saluandi infantes, quæ voluntas proficiscebatur ex timore Dei, & erat bona; eamque Dominus mercede temporali compensauit: & mentiendi, ut euaderent poenam violatæ iussionis regis: hæc fortassis erat mala.

*Probabile
est, obse-
rantes non
peccasse
mentiendo.
Exodi 1.*

Dico fortassis; quia probabile est, illas mentiendo non peccasse, quod putarent errore inculpato id esse licitum in tam graui causa. Quod etiam in Rahab, Iudith, multisque alijs veteris Testamenti videtur locum habuisse. Si enim viri doctissimi putarunt aliquando esse licitum mentiri, quanto facilius id homines simplices absque culpa existimare potuerunt?

Ad secundam rationem. Dum aliquid ob duos fines seorsim eligitur, est duplex electio: altera bona, altera mala; ut patet ex dictis q. 12. a. 3.

Ad tertiam rationem. Illa voluntas temperatè comedendi, est praua, quia est contra votum; nec vilo modo est bona, cum per se & immediate mala sit. Neque verum est, eam tendere in obiectum honestum; quia opus externum cum suis circumstantijs non est honestum. Et quamuis omnes positivæ circumstantiæ virtutis temperantiæ adsint, hoc tamen satis non est ad bonum temperantiæ: requiritur enim ut non adsit etiam vlla circumstantia contra aliam virtutem, quæ bonum temperantiæ in opere impediatur. Et ratio est, quia omne opus virtutis debet eo modo quo fit in re, esse consentaneum rectæ rationi. Vnde omnis circumstantia quæ facit, ut opus sit contra rectam rationem, ad quodcumque illa vitium pertineat, facit ut non sit opus virtutis, sed vitij.

D V B I V M I I I.

*Vtrum idem actus interior voluntatis possit
successiue esse bonus & malus?*

*36
Durandus
affirmat.*

Durandus in 2. d. 40. q. 3. nu. 4. affirmat. Adfert exemplum in eo qui vult celebrare Missam, & continuat illam volitionem superueniente interdico: hæc enim volitio ante interdictum, est bona, post interdictum, est mala. Idem docet Caiet. hoc loco, & Medina supra, q. 19. art. 1. Et quæst. 18. art. 9. ait; *Certissimum est, quod omnis bona operatio, etiam dilectio Dei, potest esse mala per appositionem alicuius circumstantiæ.* Idem docet Maior in 3. d. 37. quæst. 8. de omni actu bono: putat enim, Deum posse prohibere etiam ipsum amorem Dei, & ita amorem Dei posse fieri malum.

*Caiet.
Medina.*

Maior.

Respondeo & Dico Primò. Verius omnino, esse, eundem actum interiorum voluntatis non

posse successiue esse bonum & malum formaliter. *Idem actus
internus
voluntatis
qui non potest
successiue
esse bonus
& malus.* Ita Occ. in 3. qu. 10. & 12. Gabriel in 3. d. 23. qu. 1. art. 1. cor. 2. Conradus in hunc art. qui id probat ex D. Thoma.

Probatur Primò; Quia si actus virtutis posset esse malus, possemus virtute malè uti; Nam virtus esset principium eliciens prauæ operationis: atqui virtus talis est naturæ, ut nemo eam malè uti possit: ut docet D. Thomas infra, q. 56. art. 4. ex D. Augustino, & consentiunt passim Theologi, & Philosophi.

Secundò, Sequeretur Deum auxilio speciali gratiæ, & virtutibus infusus ad actus peccatorum cooperari: imò propriè esse causam multorum peccatorum; & ad ea excitare; sicuti propriè est causa operum bonorum, & ad ea excitat. Quæ omnia à veritate sunt aliena; & repugnant Concilio Trid. Sess. 6. c. 6. *37
Deus sic
est causa
multorum
peccato-
rum.
Trident.*

Hoc sequi probatur Primò, Quia si ille actus manet idem specie & numero, nec accipit vllam intrinsecam mutationem (ut supponimus;) ergo quando erit malus, pendebit ab iisdem causis, à quibus pendebat initio, cum esset bonus: atqui initio pendebat ab auxilio diuino tamquam à propria causa: ergo & postea pendebit ab eodem auxilio. Secundò, Quia si potest initio elici bonus & postea fieri malus, etiam potest initio elici malus, & postea fieri bonus, ut manifestè patet exemplo Durandi: potest enim quis velle celebrare tempore interdicti, & continuare illam voluntatem interdicto reuocato: atqui tunc Deus per auxilium gratiæ, non minùs est causa illius actus, quam si esset bonus (est enim actus supernaturalis;) ergo non minùs propriè erit causa actus mali quam boni.

Tertiò Probatur à priori. Obiectum tribuens speciem bonæ volitionis, est bonum honestum, non quouis modo, sed prudenti iudicio propositum: ergo si hæc propositio mutetur, & desinat esse prudens, non manebit idem specie actus. Patet consequentia, quia mutato obiecto vel propositione necessariâ, mutatur actus. Antecedens probatur, quia alioqui si quis imprudenter & ex ignorantia crassa vel affectata iudicaret aliquid esse honestum, Deoque gratum; illudque vellet; illa volitio esset eiusdem speciei; atque volitio eius, quod verè honestum est. Et ita zelus ille Iudæorum, quo zelabant pro lege sua, persequentes Christum & Apostolos, esset eiusdem omnino speciei & virtutis, cuius est zelus Catholicorū in hæreticos & blasphemos; & consequenter esset actus charitatis vel religionis, quod planè falsum est. Confirmatur, quia actus charitatis habet suam speciem ab obiecto non nudè considerato, sed ut ab intellectu proponitur & applicatur: atqui longè aliter applicatur iudicio prudenti, aliter imprudenti (iudicium enim prudens est euidens & certum, imprudens est obscurum & incertum;) ergo hæc iudicia efficiunt diuersitatem specificam in actibus voluntatis. *38
Prob.
à Priori.
Differen-
tia inter
zelum Iu-
dæorum in
Christum,
& Catho-
licorum in
hæreticos.*

Dices, hanc sententiam non habere locum in actibus supernaturalibus, sed solum in naturalibus.

Sed contrà. Primò, Hoc est contrà mentem illorum auctorum: nam ponunt exemplum in voluntate celebrandi facri, quæ voluntas est actus supernaturalis religionis. Secundò, Ratio cur putent eundem actum naturalem successiue esse posse se bonum